

PIŠE
TANJA GIOVANELLI
 SNIMIO
VLADIMIR DUGANDŽIĆ/EPH

Nakon osam godina izbjivanja, u crkvu Bezgrešnog začetca Blažene Djevice Marije u Kaštel Štafiliću vraćen je restauriran oltar sv. Križa, djelo lokalnih majstora po prilici iz 17. stoljeća. Kako doznajemo od restauratorice HRZ-a Odjela u Splitu Ružice Ercegovac, voditeljice restauratorskih radova na ovoj drevnoj umjetnini, riječ je o raritetnom drvenom oltaru na širem području, koji je doživio da ga se sačuva za buduće generacije.

- Dalmacija je općenito poznata po kamenim crkvama i unutar njih kamenim oltarima, pa su tako u crkvi u Kaštel Štafiliću svi oltari kameni, osim oltara sv. Križa. Ova je crkva izgrađena u 18. stoljeću i u nju su preneseni drveni oltari iz starije crkve.

Tijekom 19. stoljeća drvene su oltare u Dalmaciji uglavnom zamjenjivali onima od kamena, ali ovaj je nečime zaslužio ostati, navodi Ercegovac, spominjući legendu koja govori kako je oko oltara i starije crkve građena nova crkva.

Otkriće skrivenog zlata

- Vjerojatnije je, kaže, da je oltar ipak prenesen na ovu lokaciju, što je u ondašnje vrijeme bio popriličan pothvat, ističe pozivajući se na Biskupske vizitacije iz tog doba.

One jedine sadrže popis ondašnjih crkava, pripadajućih oltara i inventara, a u njima stoji i bilješka o premještanju ovog oltara iz starije crkve, za koju se navodi da je srušena kako bi se izgradilo veću crkvu.

Kako navodi Ercegovac, drveni je oltar tijekom restauracije prošao nekoliko postupaka i adresa, a proces je započet u Restauratorskom centru u Ludbregu, još jednom odjelu HRZ-a, gdje je nakon što je demontiran, nekoliko mjeseci odležao na fumigaciji i uništavanju crvotočine.

Prema optimističnim najavama restauratorice, oltaru koji je građen od drva ariša i lipe, ovakvim je tretiranjem građe, ali i njenim naknadnim ojačavanjem,

Četiri stoljeća star oltar u Crkvi bezgrešnog začetca

Uskoro stiže i pet anđela

• Na restauraciji drvenih anđela, koji su sastavni dio ovog oltara, te predoltarniku, kaže Ružica Ercegovac, još radi, no najavljuje i njihov skori završetak.
 - Riječ je o pet anđela i predoltarniku, koji će prije kraja iduće godine ponovno pronaći svoje mjesto uz oltar, a dva anđela lučonoše na bočnim izbočinama, dok će se tri anđela smjestiti na vrh oltara. Time će radovi na rekonstrukciji ove umjetnine biti i službeno dovršeni, a ona će zasjati u punom sjaju i, uvjerena sam, potpuno uživati zasluženu pažnju - zaključuje restauratorica.

NA POLA PUTA U CRKVI U KAŠTEL ŠTAFILIĆU KONZERVATORI OBNOVILI JEDAN OD RIJETKIH DALMATINSKIH DRVENIH OLTARA

Novih tristo godina za oltar iz 17. stoljeća

Tijekom 19. stoljeća drvene su oltare u Dalmaciji uglavnom zamjenjivali onima od kamena, ali ovaj je nečim zaslužio ostati. Ispod premaza otkriveni su zlatni i srebrni listići - kaže voditeljica restauratorskih radova Ružica Ercegovac

Ružica Ercegovac

vijek produljen barem tri-sto godina.

- Kod tako starih umjetnina uvijek je zanimljivo istraživati slojeve premaza koji nam mnogo govore o modi i onome što se smatralo lijepim u nekom periodu. Ovaj je oltar na mjestima imao i do pet premaza u različitim kombinacijama boja, no oduševilo nas je kada smo došli do originalnog

zlata i srebra u stanju koje se može prezentirati, a koje se stoljećima skrivalo ispod svih tih slojeva - ističe restauratorica.

Posao obnove izvornog izgleda oltara, bio je, kaže, utoliko teži jer podrazumijeva i nadoknađivanje dijelova koji su zubom vremena posve nestali, zatim izradu bojenih slojeva i lijepljene pravih listića zlata i srebra,

uz pomoć znanja o materijalima i tehnikama koje su koristili i ondašnji majstori.

- Neke smo dijelove morali djelomično rekonstruirati, dodajući nešto čega nema i pritom oponašati stare majstore. To je zahtjevno, ali je i pravi izazov za moju struku, koja se bavi očuvanjem izvornog izgleda starina.

Vjerujem da je ovakav oltar danas, stvarna vrijednost naše kulturno-umjetničke baštine, s kojom bi se trebala upoznati ukupna zajednica, pa me raduje što je don Damir Bistrić najavio njegov skori blagoslov.

Kolegijalna pripomoć

Radovi na dovršetku restauracije intenzivirali su se tijekom posljednjih tjedana, pa je Ercegovac iskoristila priliku da zahvali kolegama: Davoru Gazdi, Larisi Pervan-Čizmić, Marinu Barišiću, Ivanu Sikavici, Alenu Škomrlju i Stjepanu Krešiću koji su, kako navodi, nakratko ostavili svoje projekte i pomogli joj održati obećanje da će oltar u svoju crkvu stići prije Božića te su ga svi zajednički i montirali na vrijeme.